

Flaskehalse og overophedning

Der er ikke tegn på, at arbejdsmarkedet er ved at koge over

Dansk økonomi oplever i øjeblikket en markant jobfremfremgang. Lønmodtagerbeskæftigelsen er siden foråret 2013 vokset med næsten 135.000 personer, og netto er godt 70 pct. af de job vi tabte i begyndelsen af krisen vundet tilbage. Den kraftige jobfremgang har givet anledning til spekulationer om, hvorvidt arbejdsmarkedet er ved at koge over, og om vi risikerer overophedning pga. mangel på arbejdskraft. Det er ikke tilfældet. Antallet af nye jobannoncer i forhold til længden af ledighedskøen er ikke alarmerende højt. Lønstigningerne er også fortsat moderate, og endelig er der de kommende år udsigt til en meget markant stigning i arbejdsstyrken.

af cheføkonom **Erik Bjørsted**

10. april 2017

Analysens hovedkonklusioner

- Lønmodtagerbeskæftigelsen er siden foråret 2013 vokset med næsten 135.000 personer. Den kraftige jobfremgang betyder, at vi netto har vundet godt 70 pct. af de job vi tabte i begyndelsen af krisen tilbage.
- Flere har været bekymrede for, om jobfremgangen er for kraftig, og om vi snart kommer til at opleve så stor mangel på arbejdskraft, at lønningerne vil accelerere for voldsomt.
- Arbejdsmarkedet er dog ikke ved at koge over. Der er i dag markant flere arbejdsløse til at besætte de ledige stillinger end før krisen.
- Forholdet mellem antallet af arbejdsløse og nye jobannoncer svarer til forholdet i 2005/2006. Dog er der den store forskel, at der dengang skete en kraftig acceleration i antallet af nye jobannoncer i forhold til længden af ledighedskøen. Det er ikke tilfældet i dag. Lønstigningerne er også fortsat moderate.

Kontakt

Cheføkonom

Erik Bjørsted

Tlf. 33 55 77 12

Mobil 27 68 79 50

eb@ae.dk

Kommunikationschef

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

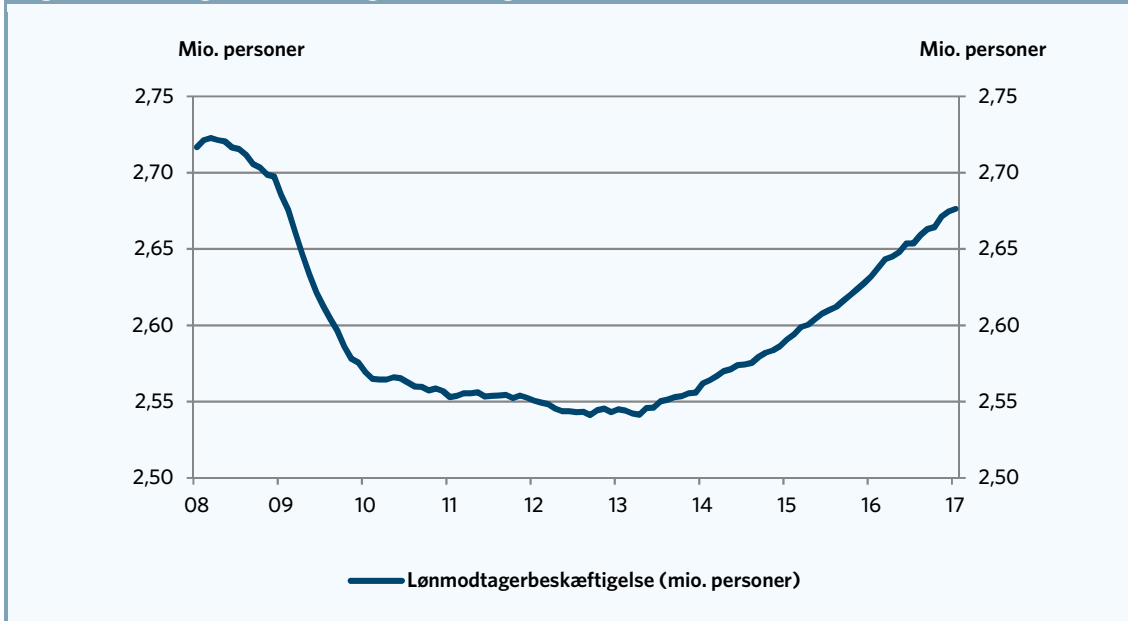
Mobil 28 36 87 50

mh@ae.dk

Arbejdsmarkedet er ikke ved at koge over

Siden foråret 2013 er lønmodtagerbeskæftigelsen vokset næsten uafbrudt. Samlet er lønmodtagerbeskæftigelsen siden den ramte bunden i april 2013 vokset med næsten 135.000 personer. Det betyder, at vi netto har vundet godt 70 pct. af de job vi tabte i begyndelsen af krisen tilbage. Det fremgår af figur 1.

Figur 1. Udviklingen i lønmodtagerbeskæftigelsen

Anm: Data er sæsonkorrigeret.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Flere økonomiske iagttagere har igennem længere tid været bekymrede for om jobfremgangen er for kraftig, og om vi snart begynder at opleve så stor mangel på arbejdskraft, at lønningerne vil begynde at accelerere for voldsomt.

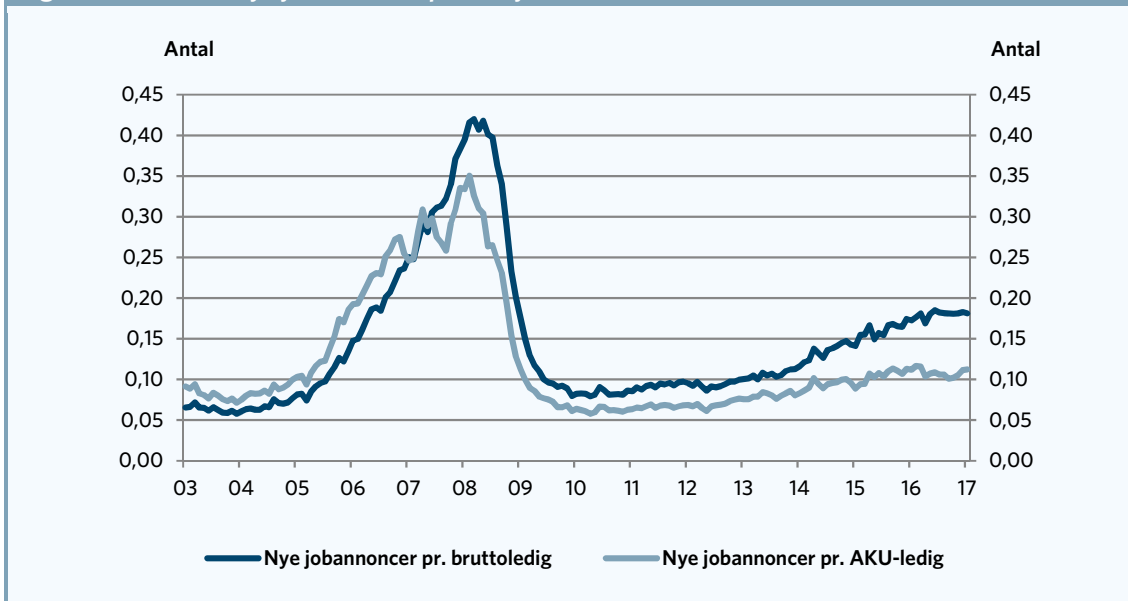
Der er imidlertid ikke noget der tyder på, at arbejdsmarkedet for alvor er ved at koge over. Jobskabelsen er - i forhold til hvor mange ledige ressourcer vi har på arbejdsmarkedet - ikke alarmerende.

Antallet af nye jobannoncer pr. arbejdsløs svarer nogenlunde til niveauet i 2006. Det fremgår af figur 2, som viser forholdet mellem antallet af nye jobannoncer i Jobindex og antallet af arbejdsløse. Antallet af nye jobannoncer er både sat i forhold til den registrerede bruttoledighed og AKU-ledigheden, hvor sidstnævnte måler den reelle ledighed i økonomien, og også inkluderer arbejdsløse, som ikke er registreret som ledige.

Tallene svarer til, at hver gang der slås en ny jobannonce op i Jobindex, står der ca. 5½ registrerede ledige klar i ledighedskøen og knap 9 arbejdsløse, hvis man i stedet benytter AKU-ledigheden. Det er alt efter hvilket ledighedsbegreb man anvender 2-3 gange så mange arbejdsløse pr. jobannonce, som i 2008, hvor der for alvor var mangel på arbejdskraft.

Forholdet mellem antallet af nye jobannoncer og antallet af arbejdsløse svarer nogenlunde til situationen i 2005/2006. Dog er der den store forskel, at man dengang så en meget kraftig acceleration i antallet af nye jobannoncer i forhold til længden af ledighedskøen. Det er ikke tilfældet i dag. Antallet af nye jobannoncer pr. arbejdsløs har det meste af 2016 faktisk været meget stabilt.

Figur 2. Antallet af nye jobannoncer pr. arbejdsløs

Anm: Data er sæsonkorrigeret.

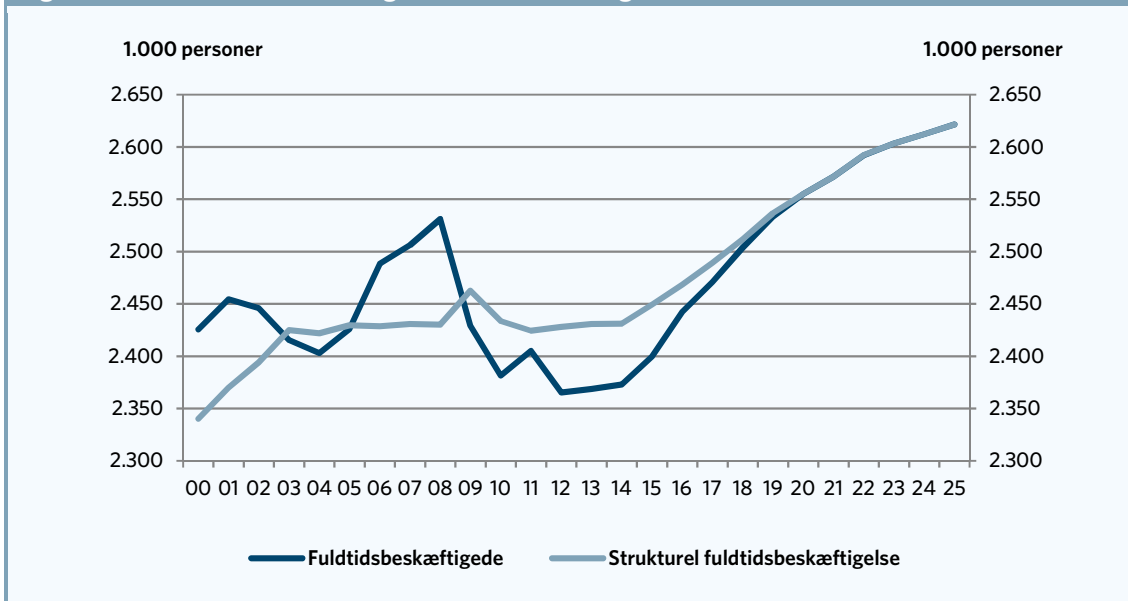
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og Jobindex.

Antallet af nye jobannoncer i forhold til arbejdsløsheden er i dag på ingen måde alarmerende høj, og forholdet er heller ikke accelererende. Det indikerer ikke just, at den aktuelle udvikling på arbejdsmarkedet er uholdbar, og at der skulle være en overophedning på vej. Samtidig er lønstigningerne fortsat relativt moderate.

Derudover ligger den faktiske beskæftigelse og den gennemsnitlige arbejdstid fortsat under det niveau, vismændene forventer i en konjunkturneutral situation. Samlet vurderer vismændene i deres seneste prognose således, at fuldtidsbeskæftigelsen fortsat ligger 26.000 fuldtidsbeskæftigede under det konjunkturneutrale niveau. Gabet mellem den faktiske fuldtidsbeskæftigelse og den strukturelle fuldtidsbeskæftigelse ventes også først lukket omkring 2020. Det fremgår af figur 3.

Når den faktiske beskæftigelse fortsat ligger så langt fra den strukturelle beskæftigelse og gabet først lukkes omkring 2020 indikerer det, at arbejdsmarkedet ikke er ved at koge over.

Figur 3. Forskel mellem faktisk og strukturel beskæftigelse

Anm.: Der ses på forskellen mellem den faktiske og den strukturelle beskæftigelse, som groft sagt er den beskæftigelse, man forventer i en konjunkturneutral situation.

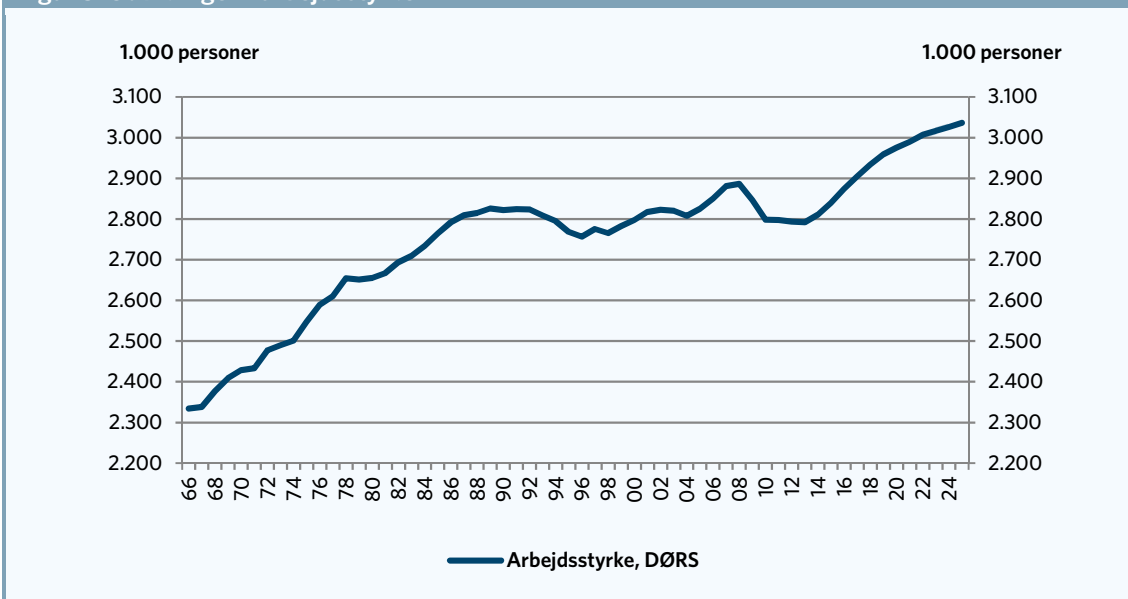
Kilde: AE på baggrund af Det Økonomiske Råd, Prognoseopdatering, februar 2017.

Kraftigste stigning i arbejdsstyrken siden 80'erne

Udover at der her og nu ikke er tegn på overophedning, er der også udsigt til at vi kommer til at opleve den kraftigste stigning i arbejdsstyrken siden 80'erne. Det fremgår af figur 4, som viser udviklingen i arbejdsstyrken frem mod 2025 på baggrund af Vismændenes prognose.

Vismændene vurderer således, at arbejdsstyrken kommer til at vokse med godt 160.000 personer fra 2016 og frem til 2025. En så kraftig stigning i arbejdsstyrken skal vi tilbage til 80'erne for at finde.

Figur 3. Udviklingen i arbejdsstyrken

Kilde: AE på baggrund af ADAM's databank og Det Økonomiske Råd, Prognoseopdatering, februar 2017

Stigningen i arbejdsstyrken skyldes især de mange reformer vi har gennemført siden 2006, og betyder, at det er muligt at indhente de job vi tabte under krisen uden, at der opstår overophedning.

Det samlede resultat af disse reformer er, at arbejdsudbuddet i 2025 vil være 260.000 personer højere, end hvis reformerne ikke var blevet gennemført. Tabel 1 viser en oversigt over de allerede vedtagne reformers effekt på arbejdsudbuddet i 2020 og 2025. Nogle af reformerne har allerede haft deres effekt, men den største stigning i arbejdsudbuddet ligger fortsat foran os og vil ske frem mod 2025.

Tabel 1. Arbejdsudbud af gennemførte reformer		
Reform	2020	2025
Velfærdsaftalen (2006)	25	105
Lavere skat på arbejde (2007)	8	8
Jobplanen (2008)	4	4
Nedbringelse af sygefraværet (2008)	4	4
Forårspakke 2.0 (2009)	18	18
Genopretningsaftalen (2009)	11	11
Aftale om senere tilbagetrækning (2011)	65	60
Skattereform (2012)	11	16
Førtidspension og fleksjob (2012)	5	7
Reform af kontanthjælpssystem (2013)	3	5
SU og rammer for studie gennemførelse (2013)	6	6
Øvrige initiativer (2013-2014)	6	6
I alt	166	260

Anm: Tallene er afrundet.

Kilde: AE på baggrund af Finansministeriet.

De reformer, som har størst effekt på arbejdsudbuddet i 2025 er de to tilbagetrækningsreformer, Velfærdsaftalen og Aftale om senere tilbagetrækning, fra hhv. 2006 og 2011. Samlet vil disse reformer øge arbejdsudbuddet med 165.000 personer i 2025¹.

Pres på arbejdsmarkedet kan give plads til de svage grupper

Skulle der hen ad vejen komme lidt pres på arbejdsmarkedet behøver det ikke være en dårlig nyhed. Tværtimod kan et vist moderat pres på arbejdsmarkedet skaffe plads til de personer, som i dag befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet. Det gælder bl.a. de ca. 40.000 langtidsledige vi i dag har iflg. arbejdskraftundersøgelsen fra Danmarks Statistik, og som før krisen kun udgjorde ca. 12.000 personer.

Samtidig er det også på tide at virksomhederne begynder at spejle henimod de mange nyuddannede unge der lige nu træder ind på arbejdsmarkedet.

Selvom der fortsat ikke er tegn på store problemer med flaskehalse og overophedning skal vi være opmærksomme på, at der godt kan være et underliggende mismatch problem på arbejdsmarkedet.

¹ Velfærdsaftalen indeholder udover senere tilbagetrækning også både arbejdsmarkeds- og integrationstiltag. Det er dog tiltaget om senere tilbagetrækning, som har langt den største effekt på beskæftigelsen i 2025.

Det er ikke sikkert at den ledige arbejdskraft, har de rigtige kvalifikationer, som virksomhederne efterspørger. Bl.a. er der stor risiko for, at vi kan komme til at mange faglærte samt personer med korte og mellemlange videregående uddannelser.

Derfor skal vi gennemføre reformer, som gør det mere attraktivt for de unge at vælge en erhvervsfaglig uddannelse og forbedre mulighederne for voksen- og efteruddannelse - både for dem der i dag er i arbejde, men også for de arbejdsløse.